

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

IBO Heart Book

NKPURU OBI NKE MADU

COPYRIGHT
ISBN 0 - 908412 - 07 - X

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. Box 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.
(A Gospel Literature Mission financed by donations)
(Reg. No. 1961/001798/08)

NKPURU OBI NKE MADU

J.R. Gschwend

ULO NSỌ NKE CHINEKE M'ỌBU ULO ỌLU EKWENSU. 1 Jọn 3:4-10.

Akwukwọ a abugh akwukwọ ọhu. Obu uzọ puta n'obodo anakpọ Faransi (France) ihe kariri ọgu arọ iri gara aga. Owetawo ihè na ngọzi nye nnu kwuru nnu nkpuru obi. Ọluwu kwa ọlu dika enyo nke ime mọ nime ya ka nwoke na nwayi nwere ike ihu ọndu nke ime mọ ha dika Chineke nahu ya. Ọtutu ahuwo obi nke nmehie ha ma chegharia nata kwa obi ọhu ma nwe kwa mọ ọhu nime ha.

Mbe inagu akwukwọ a, biko cheta kwa na ọbu enyo nke obi ebe nime ya ka igagu ma huta onwe gi. Ọburu na ibu onye n'ekpere arusi, ma ibu onye nke Kraist ma-ọbu onye nala azu niso Kraist, igahu onyinyo onwe gi dika Chineke nahu ya. Chineke adigh ele madu anya n'iru. Ọnele nkpuru obi ọbugh iru ma-ọbu udidi aru nke madu.

Ekwensu bu nna nke ndi ugha nile, eze nke ọchichiri na chi nke uwa nka. Ọnenwogha onwe ya dika mọ-ozu nke ihè ma ọbugh kwa mọ-ozu nke ihè ọzọ dika ọtutu madu newere ya ma we iwe mbe ha huru onyinyo ya ebe eweputara ya n'udi ya. Dika ọdi n'oge ochie, ọbula ọbua kwa, ọtutu ndi ozi ugha di, ndi ozi aghughọ, nenwogha onwe-ha dika ndi ozi nke Kraist, ọbugh kwa ihe iju anya, n'ihì na Ekwensu onwe ya neme onwe-ya ka oyie mọ-ozu nke ihè. 2 Korint 11:13,14. Ndi Ekwensu mere ka anya na uche ha kpue isi ka ha ghara ihuta ihu n'anya Chineke, ebube na idi uku nke Chineke, ndi nenwegh ike ihu Onye nwaputa ha, bu Kraist Jisọs. 2 Korint 4:4. Madu ndi chi nke uwa nka mere ka ha kpue isi enwegh ike ihu mbe ha naba ọsọ aba na nbibi ebigh-ebi, baba na ọku ala-mọ di ebigh-ebi nke ji brimstone enwu. Ha nwuru anwu n'ebe Chineke di ma buru ndi chi nke uwa nka nachi. Efesọs 2:2.

Ihe eji me ka Ọkpara Chineke puta ihè bu nka, ka Owe la ọlu nile nke ekwensu n'iyi. 1 Jọn 3:8. Wedanu onwe unu n'okpuru Chineke. Guzogidenu onye iro ọgabapụ kwa n'ebe unu nọ. Biaruenụ Chineke nso Ọgabiaru kwa unu nso. James 4:7,8.

Mbe inagu akwukwọ a nelekwa onyinyo ya anya, igatule kwa obi nke gi onwe gi. Kwe ka enyocha obi gi huta kwa ọnọdu ya. Ọburu na ichọputara na obi gi jọrọ njọ juputa na nmehie, agọnarila ya m'ọbu ezonarila ya, kama kwere ma kwuputa nmehie gi nile. Ọburu na ayi asi na ayi emehiegh ayi naghọbu onwe ayi, ezi okwu ahu adigh nime ayi. Ọburu na ayi ekwuputa nmehie ayi, Chineke kwesiri ntukwasi obi zie kwa ezi ibaghara ayi nmehie ayi na isacha ayi na nmehie ayi nile. Ọburu na ayi si na ayi emehiegh, ayi neme ya onye ugha, okwu Ya adigh kwa nime ayi. 1 Jọn 1:8-10. Wedanu onwe unu n'okpuru aka di ike nke Chineke ka Owe ọghara unu nmehie nile unu were ọbara oke ọnu nke Jisọs Kraist sacha unu.

Ma ibugh onye Chineke nachi igabu onye ekwensu nachi. Ma ibugh oru nke nmehie igabu oru nke Chineke. Ọburu na nmehie nachi gi, agọnarila ya. Kama tikue Chineke onye geme k'ipua n'oru nke nmehie site na Jisus Kraist onye biara n'uwa nka izọputa ndi nmehie, imeghe anya ndi isi, iwepu ayi pua n'ọchichiri na iwepu ọchichiri pua nime ayi. Ọbiara iwebata ayi n'ihè Ya di ebube. Jisọs biara me ka ayi nwere-onwe ayi pua n'ike nke nmehie na nke Ekwensu. Site na ya ayi nwere Nọaputa pua na nmehie ayi. Ineguzo n'iru Chineke di nsọ. Onye nahu makwara ihe nzuzo na ihe nkpuchi nile nke ayi neme ma echiche ayi nile. Inwegh ike izonari onwe gi na ọlu gi nile n'ebe Chineke nọ. Onye naku nti dika ihe ọkuku ọgagh anu ihe? Onye kpuru anya ọgagh ahu uzọ? Abu-Ọma 94:9. N'ihì na anya Ya dikwasi n'uzọ nile nke madu, nzọ ukwu ya nile ka Ọ nahu kwa. Ọdigh ọchichiri di, ọdigh kwa onyinyo ọnuw di, ebe ndi nalu ajọ ihe gezo onwe ha. Job 34:21,22. N'ihì na Jehova anya ya nejeghari n'uwa nile, igosi Onwe Ya onye di ike n'akuku ndi obi ha zuru òkè n'ebe Ọnọ. 2 Ihe-Emere 19:9; Jọn 2:24.

Onye ihe nagara nke ọma ka ọbu, bu onye ebupuworo nje-
hie ya, onye ekpuchiworo nmehie ya. Onye ihe nagara nke
ọma ka ọbu, bu madu nke Jehova nadigh aguru ajoy omume,
odigh aghugho di na moy ya. Abu-Oma 32:1-5. Gua kwa Abu-
Oma 51. Jisos no nakpo kwa oku ta: "Biakutenum unu nile
ndi nadobu onwe unu n'olu, ndi ebowokwara ibu di arọ. Mu
onwem geme kwa ka unu zuru ike." Matiu 11:28.

ONYINYO NKE MBU

Onyinyo nka negosi nkpuru obi nke onye n'ekpere arusi na
onye nmehie, nke uwa, nke nwoke m'obu nwayi nenwegh
nbanwe nke moy nke uwa nka na agu ihe oyo nile na ochicho
nke anu aru. Nka bu ezi enyo nke obi ya dika Chineke nahu
ya. Anya ya nke nadigh ahuzi uzo, nke nacha kwa uhie-
uhie, negosi onunu manya ya. Gua Ilu 23:29-32. "Onye nwere
ahuhu? Onye nwere anya nacha obara? Ndi nanọ ogologo
mbe niinu manya, ndi nejeghari ichoputa manya agwara agwa.
Elekwasila manya anya mbe onacha obara, mbe onenye udi
ya n'iko mbe onasughari nke oma nime iko. N'ikpe azu obu
dika agwo ka onata obu kwa dika aju-ala ka onatu. Anya gi
abua gahu nwayi nabugh nke gi obi gi gekwu okwu ibakuta
Chineke azu.

N'okpuru isi igahu nkpuru obi madu nke otutu anu di iche
iche nakwa otutu nmehie di iche iche di n'obi madu, bi.
Nkpuru obi bu onodu (ime ulo m'obu ulo) nke nmehie ayi.
Chineke si: "Obi di aghugho kari ihe nile, ihe nadigh ngwota
ka obu: Onye gamara ya?" Jere. 17:9. Jisos kwuru si: "N'ih
na nime, bu n'obi madu, ka echiche nile joro njo si aputa,
ikwa iko nile, ori nile, ibu madu nile, ikwa iko nile nke
ndikom nwere nwunye na ndinyom nwere di, anya uku nile,
ajo ihe nile, aghugho, agu ikwa iko, ajo anya, nkwulu, npako,
enwegh uche: ajo ihe ndia nile nesi nime madu aputa, ha
nemeru madu." Mak 7:21-23.

ÉKWÚRÙ:

Ihe mbu ekere bu ékwúrù. Nnunu mara nma nke uku nwe
nkù oma nwere agwa di egwu, onekwu n'ebea ihe bayere

1. OBI NKE ONYE NMEHIE

nmehie nke npako. Lusifa (Lucifer), Cherub (mọzi) etere manu onye buri nwa chi-ọbubọ nke Chineke, mọ-ozu nke Chineke, dara site na npako ghọ onye iro nke Chineke, ọbu ekwensu. Aisaia 14:9-17. Ekwensu bu mọ-ozu nke ọchichiri ọbugh kwa mọ-ozu nke ihè ọzọ.

Npako negosi onwe ya n'ọtutu uzọ. Ufodu neme npako n'ihu na ha nwere ọtutu àkù, site n'ihe nnweta nke igwe ehi, igwe ewu na aturu, ọtutu ulo ma-ọbu ala, site n'uwe di oke ọnu ahia ha nwere, n'iru ọma na aru ọma ha nwere nke ha nekpughe negosi n'uzọ ihere. Ufodu neme npako n'ihu obodo ha, n'ihu amam ihe nke akwukwọ, site n'idi ike, na otu ihe uwa ji agara ha nke ọma, site nudi nke akpukpọ aru ha na site n'ọtutu ihe efu ọzọ di iche iche.

Ọtutu ndi ọzọ neme onwe ha kaha ma nma site na nba-aka, ọla-nti, nachọ iru ha na aru ha nma site nihe otite, bu aru Chineke mere ka ozue oke. Chineke nedo onwe ya imegide ndi npako, ma ọnenye ndi di ume ala n'obi amara. 1 Pita 5:5. Npako na nganga ka Chineke kpọrọ asi. Ilu 8:13. "N'iru ntibia ka npako naga mọ di elu nebu ọdida uzo." Ilu 16-18.

NKITA: ma-ọbu MKPI:

Nkita nakwọ agu nke anu aru, omume aru, ikwa-iko nke nwoke nwere nwunye na nwayi nwere di na ikwa iko nke nwoke nenwegh nwunye ma-ọbu nwayi nenwegh di. Nkita nemeru onwe ya ebe ọbula ọnaga. Ọtu ahu ka ọtutu madu di. Ebe ọbula ha naga ha ewere aka, were anya, were ukwu, were imeghari aru achọ enyi. Ikwa iko n'uzọ di iche iche abawo uba n'oge ikpe azu ndia jorọ njọ. Umu-okorobia enwegh ike ijide onwe ha rue n'umu nwoke nwere nwunye na umu nwayi nwere di, na ndi di ha m'ọbu nwunye ha nwuru nadi ndu nime ikwa iko. Nmehie nke obodo Sọdọm ejidesiwo ndu nke nnu kwuru nnu aka ike nimezu okwu Jisọs nke obu uzọ tua aka na ubochi ikpe-azu gadi ka ubochi nke Sọdọm na Gọmọra. Ndi obodo Zulu otu aka ahu na ndi obodo Basuto na ebo ọzọ di iche iche nakpọ onye neme omume aru na onye ọkwa-iko 'NKITA'. "Madu di otu ahu agagh eketa ala-eze Chineke n'ihu na n'azu obodo ka ha di,

bu nkita nile na ndi nile nagwọ nsi, na ndi nile nakwa-iko, na ndi obu madu nile na ndi nekpere arusi, na onye obula nke nahu ugha n'anya neme kwa ya." Nkpughe 22:15. Ya mere banarinu ikwa-iko. Nmehie nile obula nke madu neme di nelu aru: ma onye nakwa-iko nemehie megide aru nke onwe ya. "Gini? Unu amatagh na unu bu ulo nsọ Chineke? Qburu na nwoke ma-obu nwayi emerua ulo nsọ nke Chineke (ulo nsọ Chineke bu aru gi), onye ahu ka Chineke gemebi, n'ih i na ulọ nsọ nke Chineke di nsọ, ulo nsọ ahu nke unu onwe unu bu." 1 Ndi Korint 3:16-18; 6:15-20.

ÈZÌ:

Èzì negosi nmehie nke ańumańu manya na iribiga ihe oke. Èzì neri ihe nile nke ohuru n'uzọ ya. Omagh ihe oma ma-obu ihe ojọ, dika otutu madu neri anu nke nwuru n'onwe ya, site na nriria ma-obu na anyaburu ya anyabu. Ha neri obara, nkakwu na oké na ihe nile ozọ di iché iché nke Chineke si ayi erila. Qlu-ndi-ozí 15:20; Aisaia 66:3-7. Nke ozọ kwa ha nemeru auru ha, bu ulo nsọ nke Chineke site nita ihe otita, ikpọ anwuru, m'obu inu anwuru nile nadigh ocha nke neweta nmeru na nmebi nke obara ha nke neduba ha n'idi ndu nke nmehie. Setan neme ka agu inu anwuru nagusi ha ike. Qbu nani site n'ike Chineke ka nwoke m'obu nwayi obula nwere ike irapu ihe efu nka nke newedata kwa onodu madu ala. Ndi madu ma okorobia ma agadi enwegh ntughari uche bayere inu manya ka obu ha site n'inu manya naba n'anya dika biee (beer) manya na barandi (brandy). Otu odi, onye onu manya obula agagh eketa ala-eze Chineke. Manya biee ahu abugh nri. Qbu ihe onunu nwuru anwu nke nemeghari anya nekpuchi kwa uche nke madu k'oghara ima ihe, nke neme ka ndi nile nanu ya neme omume joro njo. Ha neme omume aru site na ya bue madu nke ha agaragh obu ma oburu na anya doro ha. "Onye nakwa emo ka manya bu, onye nkpotu ka ihe onunu nke naba n'anya bu; Onye obula nke nawaghari na ya amagh ihe." Ilu 20:1. N'iwu Moses, onye obula nwere nwa nenupu isi, nke nagubiga kwa manya oke, anatu bu ya na nkume onwua Deut. 21:19-21. Ndi nile nemeputa biee (beer) m'obu manya ndi ozọ nile di ike na ndi nere ya na ndi nanu ya ha nile no n'ikpe omuma' n'ih

na okwu Chineke si: “Ahuhu gadiri onye neme ka madu ibe ya nua ihe, onye newere akarama nye ya, nkeneme kwa ka ọnubiga manya oke.” Habakok 2:15. “Ekwela ka eduhie unu, ndi nakwa iko, ma ọbu ndi nekpere arusi ma-ọbu ndikom nakwa iko, bu ndi nwere nwunye, ma-ọbu ndikom neme dika ndinyom, ma-ọbu ndikom nemeru onwe ha n’aru ndikom, ma-ọbu ndi ori, ma-ọbu ndi anya uku, ma-ọbu ndi NANUBIGA MANYA OKE, ma-ọbu ndi nkwutọ, ma-ọbu ndi napunara madu ihe, ha agagh eketa alaeze Chineke.” 1 Kọrint 6:9,10.

“Ma ọlu nile nke anu-aruru putara ihè, nke di ka ndia: ikpere arusi, igwọnsi, ibu iro, esem-okwu, ekworo. INUBIGA-MANYA-OKE na ihe yiri ihe ndia. Ndi neme ihe di otu a agagh eketa ala-eze Chineke.” Gal. 5:19-21. “Añubigala manya biee (beer) oke, kama juputanu na mọ-nso.” Efe. 5:18. Ọbu ndi akpiri nakpọ nku ka Jisus nakpọ oku nka: “Ọburu na akpiri akpọ madu ọbula nku, ya biakutem, nua miri nke ndu nefu.” Jọn 7:37,38. “Ge nti, onye ọbula nke akpiri nakpọ nku, bianu na miri, onye ahu kwa nke nenwegh ego; bianu, zuru ọka (nri) rie; e, bianu, zuru kwa manya-vine na miri-ara-ehi nejigh ego narugh ọnu ahia. N’ihi gini ka unu natu ego inye n’ọnọdu ihe nabugh nri? Na ihe putara na ndọbu unu nadọbu onwe unu n’ọlu.” Aisaia 55:1,2.

MBÈ:

Anu nka nadigh agasi ije ike negosi ihe bayere nmehie nke ume-ngwu emegh ihe mbe okwesiri na igwọ nsi. Ekwegh-ekwe di ka nmehie nke igwọ-nsi. Onye-ume-ngwu nadaba n’ọnwunwa di iche iche. Kama ilu ọlu ọrọrọ izu ori, nke nedubakari niibu madu. Ume ngwu nke ime-mọ nebochi ayi ikpe ekpere, igu akwukwọ Nsọ na iga Ulo Chineke (Chọ-chi). Ọnebochi ayi inyocha Okwu (Bible) Chineke nke ayi sitere na ya nwe ndu ebigh-ebi. Emegh ihe na mbe ya bu ori nke oge n’ikpe azu ọduba na nbibi. Mbe Chineke gwara gi okwu ka iwere nkpuru obi gi nye Ya, mbe ahu ekwensu abia ngwa ngwa si gi rapu ya ka orue echi m’ọbu ubochi ọzọ inwere oghere nke, Ewo! napugh ibia. Iganewepu ya eche oghere site n’ubochi rue ubochi, site n’otu arọ rue arọ ọzọ tutu ọnwu abiagide gi na mberede iwe nwua nenwegh

Chineke, nenwegh nzọputa, na nenwegh Kraist. N’ihi nka Chineke si: “Ta ọburu na ige nti olu Ya, emela ka obi gi sie ike.” Hibru 3:7,8.

Ndi dibia neji okpokoro ma-ọbu azu mbe nalu ọlu ha negosi nmehie nke ime na itukwasi n̄basi obi kari itukwasi Chineke di ndu obi. Kama itukwasi Chnieke di ndu obi n’oge ọria na nsobu, ndi madu were ntukwasi obi ha nye na arusi, nkporogwu, nkume, mpi ma-ọbu ihe ndi ọzọ nwuru anwu nke ndi dibia negosi, kama m̄be ha naghagh ikwere n’onye Okike na N̄aputa ha. Chineke nyere umu Israel iwu si: “Ekwela ka nwayi m̄basi di ndu.” Ọpupu 22:18. “Agagh ahuta netiti gi onye neme ka nwa ya nwoke ma-obu nwa ya nwayi gabiga nime ọku, ma-ọbu onye naju ase, ma-ọbu onye neji igwe-oji tua isi ọma ma-ọbu isi ọjọ, ma-ọbu onye naba afa, ma-ọbu onye m̄basi ma-ọbu dibia nrafu, ma-ọbu onye naju mọ ihe, ma-ọbu dibia afa, ma-obu onye naju ndi nwuru anwu ihe. N’ihi na IHE ARU NKE JEHOVA ka onye ọbula nke neme ihe ndia bu.” Deut. 18:10-12. Unu echela ndi naju mọ ihe iru, unu echekwala ndi dibia-afa iru, unu achọputala ha, iwere ha meru onwe unu: Mu onwem bu Jehova bu Chineke unu.” Lev. 19:31. “Madu ahu kwa nke neche ndi naju mọ ihe iru, nke neche kwa ndi dibia-afa iru, iso ha kwa iko. M’gedo irum megide madu ahu, bipu ya n’etiti ndi ya. Unu gedo kwa onwe unu nsọ, we di nso: n’ihi na Mu onwem bu Jehova, bu Chineke-unu.” Lev. 20:6,7. “Jisọs Kraist nani Ya bu onye nagwọ ma mọ, nkpuru obi na aru, nke nabaghara ayi ajọ ọmume ayi nile, nke nagwọ ọria ayi nile.” Abu-Ọma 103:1-3. Ọdi onye ọria naria n’etiti unu ya kpọ ndi okenye nke Chọchi (ọbugh ndi dibia) ka ha kpere ya ekpere, ekpere nke okwukwe gazọ-puta onye ọria ahu. Onye-nwe-ayi geme kwa ka obilie. Ọburu na ọdi nmehie omere agabaghara ya nmehie ahu dum. Kwuputanu nmehie unu gwarita ibe unu, onye ọbula kpe kwa ekpere n’ihi ibe ya ka ewe gwọ ọria unu.” Jemes 5:14-16; Nkpughe 22:15.

M̄be inagu nwa akwukwọ nta nka, Chineke nagwa gi okwu ka ichegharia na nmehie gi ma were ndu gi nye Chineke, ma mọ nke mbe nke di nime obi gi nakpayere gi uka si:

Emela ngwa ngwa, obugh ta ka igenye onwe gi, rapu ya echi, rapu ya izu nabia, rapu ya arọ ozo ka nma, buru uzọ gwa di gi, buru kwa uzọ mata ihe nwunye gi ma-obu nna gi gekwu, buru uzọ luta di ma-obu nwunye ma bie umu gi ugwu. Kama igege olu Chineke iwere nti gi nye n'olu nrafu nke ekwensu. Site nime otu ahu iwe mesie obi gi ike tutu odi ike dika okpokoro ma-obu azu mbe.

AGU:

Anu nka juputara n'ike na iwe na akpiri ikpo nku nke obara. Onegosi ihe bayere iwe, obi-oku, onuma, na otutu ihe ozo nke di n'obi madu. Onye obula nke mo obi-oku na nke iwe nachi nwere ike idaba n'otutu omume ojo, inu iyi, idu-ikwu, otutu mbe n'ibu madu. Otutu madu nanuta mo-ojo site n'inu manya, biee (beer) barandi (brandy) nke mere na ha enwegh ike ijide onwe ha. Otutu madu ndi nenwegh obi-ike nanuju manya afo ka owe nye ha ike ma-obu uche iji meghachi ihe emere ha. "Edide agwo di ogologo ka manya-vine ha bu, na nsi di ire nke aju-ala." Deut. 32:33. Inyegha-chi ihe ojo n'onodu ihe ojo di utọ n'obi nke nmehie, ma Chineke bu onye naboro ayi obo. Jisos si: "Hunu ndi iro unu n'anya." Chineke kwere nkwa ibaghara ayi nmehie ayi ma oburu na ayi abaghara ndi nemehie megide ayi.

AGWO:

Obu ihe nka ekere eke mara nma nke uku n'oge gara aga rafuru Adam na lv n'ogige Iden, nimebi nmeko n'idi n'otu di utọ ha nwere n'ebe Chineke no, Ekwensu biliri n'ekworo mbe ohuru otu Chineke ji hu nwoke mbu na nwayi mbu n'anya na otu odoro ha ndi nachi uwa nile n'onodu Lusifa (Lucifer) ekwensu. Ekworo ka Ekwensu ji tua atu-matu owe gara ya nke oma nimebi ndu madu na nmeko di egwu madu nwere n'ebe Chineke no. Otu ekworo ahu nwuru anwu di ilu di nime nkpuru obi gi na ndu gi nebochi gi obi utọ, mbe obi natọ ndi ozo utọ ha we biri n'onu. Ndi-ozie nke Kraist geche onwe ha nche nwe nlezi anya ka ha ghara inwe mo ojo nke ekworo ma oburu na omasiri Chineke iwere onye ozi Ya ozo lua olu ma-obu gozie ya karia gi onwe gi. Ekworo netiye otutu echiche ojo n'obi gi ka iwe me ndi ozo nsi, ibibi obi

utọ ha na ibu ndi ahu inwere ekworo megide. Ekworo nke di n'etiti di na nwunye nwere ike bibie ulo ha na ndu ha nile. Ekworo siri ike dika ala-mọ. Abu-Nke-Abu 8:6.

AWO:

Awọ neri aja negosi n'ebea nmehie nke afọ ejugh-eju nke ihu àkù n'ego n'anya, nke bu nkporogwu ihe oјo nile. 1 Timoti 6:10. Qdi awọ di n'obodo anakpọ Kongo (Congo) ahuru na awọ ndia neri umu ndinda tutu afọ ha b́awa ha nwua. Madu nke nwere ndu iribiga ihe okè adigh ewere ihe onwere nye ndi obeye na ndi nọ na nkpa. Qnabali n'uzọ nile, ma nke ziri ezi ma nke nezigh ka okpokota uru na àkù nile di n'uwa, nke mbe emesiri nlà na nchara ába ha ndi ori ezuru ha. N'ihì nka Jisus gwara ayi k'ayi kpado àkù ayi n'elu-igwe ebe ndi ori adigh egwupu ezu ori, n'ihì na n'ebe àkù gí di k'obi gí gadi kwa. Matiu 6:19-21. Ekan na ezi-na-ulo ya lara n'iyi n'ihì na qhuru nkpirikpi ọ́la-ocha na ọ́la-edo n'anya na uwe di oke qnu-ahia we chikoro ha bu ihe aburu qnu. Joshua 7. Judas Iskariot, Onye neso uzọ Jisọs lara n'iyi n'ihì na qhuru ego n'anya kari Jisọs. Matiu 27:3-5.

EKWENSU:

Nka bu nna nke ndi ugha nile na ndi neme ugha. Qbu ya nazu umu anu ahu nile dika onye nazu aturu na onye nachi nkpuru obi. Jisọs si: "Unu onwe unu sitere na nna unu, bu ekwensu, qbu kwa ihe nagu nna unu ka unu nacho ime. Qbu obu madu site na mbu ezi okwu adigh kwa nime ya. Mbe qbula qnekwu okwu ugha, qnekwu ihe nke aka ya, n'ihì na qbu onye ugha na nna ya." Jón 8:44.

KPAKPANDO:

Kpakpando negosi akọ-na-uche nime obi madu qbula. Ako-na-uche bu ima ihe qma ma-qbu ihe oјo. Ndi Rom. 2:15; 9:1; 1 Timoti 4:2; Taitos 1:15; Hibru 10:22. N'ebe a qdi nji, buru ihe emeruru emeru juputa na njọ. Qnwuru anwu site ninogide nemehie, kpui si ma rapu ezi uzọ, nke mere na onwegh ike ikpe omumue ya ikpe. Nani Qbara Jisọs nwere ike ime ka qdi qcha. Hibru 9:14.

ANYA:

Anya Chineke di n'ebe nile nahu ihe nile nke di n'obi. Qdigh ihe qbula apuru izopu n'anya Chineke nke di ka oku. N'ihia ya Qmara nahu echiche nile zoro ezo na izu nke obi. Ma obu na imere ihe ojof gi n'ebe bakarisiri ochichiri nke abali, n'oke phia dikarisiri ibu, n'ebe dikarisiri obu nke osimiri ma-obu n'ebe qbula obu. Chineke nahu gi.

MQ-OZI:

Mq-ozii negosi okwu Chineke. Gi onye nmehie arafuru, Chineke nagwa gi ka icheghari ka ihè nke Chineke ba n'obi ochichiri gi. Chineke nagwa gi otu aka ahu, enyim, site n'akwukwo nka.

NDURU:

Nnunu nka di ofha, di nwayof nadigh emeru aru bu ihe atu nke Mq-Nso, mq nke ezi-okwu nke negosi nmehie na ezi omume na ikpe. N'onyinyo ma-obu ihe osise nka mq nsq no anya n'ebe obi di. Onwegh ike ibi n'ebe nmehie nachii.

UMU IRE OKU:

Umu ire-okuu ndia bara obi onye nmehie buruburu, negosi ihu n'anya Chineke nke bara obi nmehie buruburu. N'ihia na onwu onye nmehie adigh atof Chineke utof kama ka ochegharia di ndu. Jisof biara izofputa onye nmehie. Oke ofnu di n'elugwe n'isi otu onye nmehie nke cheghariri. Chineke chof ka Owere nani ofbara Qkpara Ya, bu Jisof Kraist sacha obi, nke umu ire-okuu ndia bu onyinyo ma-obu ihe atuu. Ihu n'anya Chineke nachof k'ofbata nime obi juru oyi nwukwara anwu. Umu ire-okuu ndia negosi QBARA NWA ATURU CHINEKE nke nebupu nmehie nke uwa. Ihu n'anya Chineke nachof iba n'obi nke juru oyi nwukwara anwu.

Qburu na onyinyo ma-obu ihe osise nke obi a dabara n'otu ofofdu obi gi di tikue Chineke, meghe obi gi nye Ya k'ihè nke okwu Ya ba nime gi. Kwere n'onye-nwe-ayi Jisof Kraist agazofputa gi. Chineke genye gi obi di ofhu ma tiye mq di ofhu nime gi ma-ofburu na iriof Ya. Egosiri nka n'onyinyo nke neso nka.

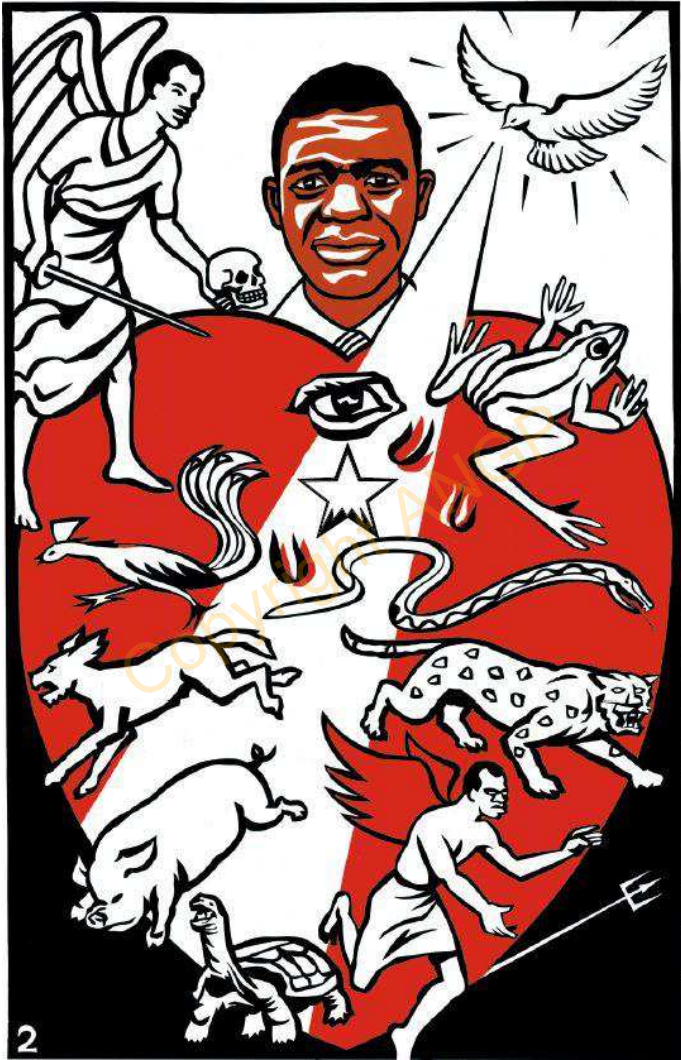
ONYINYO NKE ABUA

Onyinyo nka negosi onye namalite icheghari nke choro Chineke. Mọ-ozị nejjigide kwa mma-agma, okwu nke Chineke nke di ngwa di kwa ike di nkọ karia mma-agma iru abua, nado kwa rue nikewa nkpuru obi na mọ, ma nkwonkwo ma umi, burukwa ihe nwere ike ituputa echiche na izu nile nke obi. Ndi Hibru 4:12. Mma agha nke Chineke neche-tara ayi na ugwo ọlu nke nmehie bu onwu, ọzọ na edoziri ya ka madu nwua otu ubo, mbe nke ahu gasiri ikpe eso ya. Ndi Hibru 9:27. Oke nke onye nmehie na onye ekwegh ekwe bu nime ọdọ ọku nke eji brimstone nemenwu.

Nakuku nke ọzọ mọ-ozị ji kwa ọkpukpu isi n'aka. Nka bu ichetara onye nmehie na ayi nile aghagh inwu anwu. Aru ayi nke ayi huru n'anya nke uku, nke ayi tufuru ego niledo ya anya na ikpuchi ya ọtọ na izu ya n'ihe oriri, neme kwa ka afọ ju ya n'uzọ ọbula n'ihe nile nke nagu ya agu, aru a gaje inwu anwu ma rekwa ure. Ikpuru geripia kwa ya. Obi ayi na mọ ayi gaga kwa ikpe n'iru oche ikpe nke Chineke.

N'ebe a ayi nahu onye nmehie ka onapalite ina nti na ndum ọdu nke okwu Chineke meghe obi ya nye ihu n'anya nke Chineke. Mọ-nsọ nenwubakwa dika ihè nime obi nke bara ọchichiri. Ihè nke Chineke abanyewo kwa nime malite ichupusi ọchichiri nile. Ebe ihè batara ọchichiri abapu n'ebe ahu. Ihu n'anya nke Chineke nke nekpo ọku, nekpo kwa ọku nime obi nke juru oyi. Nmehie, nke ọtutu anumanu ọchiri anya ya napanusi kwa.

N'ihì nka, ọgu akwukwo, kwe ka Jisọs, Onye bu Ihe nke uwa, ba nime obi gi ka ọchichiri na ọlu nile nke ọchichiri bapu n'obi gi mbe inahu onyinyo ahu. Jisọs siri: "Mu onwem bu ihe nke uwa: onye nesom agagh ejeghari n'ọchichiri." Jón 8:12. "Ahuhu nadiri ndi huru ọchichiri n'anya kari ihe." Mbe Jisọs bara n'ulo nsọ nke Chineke na Jerusalem, ọchupuru ndi nile nere ehi na aturu na nduru na ndi nabanwe ego we kpue ego ndi nabanwe ego iru, we si, "Ulom bu ulo ekpere, ma na unu emewo ya ebe mbakota nke ndi nezu

2. OBI NKE IKPE MAWORO NKE NEKWENYE

ori.” Jọn 2:13-17. Ulo ahu bu obi unu. Jisọs abiagh nani ka ọ̀baghara ayi nmechie ayi nile, kama ọ̀biakwara ibaputa ayi pua na nmechie me kwa ka ayi pua n’ibu oru nke nmechie. “Ọ̀buru na Ọ̀kpara (bu Jisọs) geme k’ipua n’oru, igapu n’oru nezie.” Jọn 8:36.

ONYINYO NKE ATỌ

N’ebe a ayi nahu obi nke onye nmechie nke nechehari. Ọ̀nahu kwa, ọ̀nemetu kwa ya bu otu idi uku na idi njo nmechie ya nile nke esitere n’ihi ya kpoḡide Jisọs n’obe. Ka ọ̀nelegide obe ahu anya, nke mo-zi, okwu nke Chineke, nekpughere ya, nkpuru obi ya etiwawo kwa. Ihu n’anya nke Chineke nke emere ka ọ̀puta ihè nime Kraist Jisọs nabaze obi ya, nke kasi nke mbe ochetara Jisọs Kraist ahu, nwa aturu nke Chineke, onye biara iwepusi nmechie ya nile kwere kwa inwuru ya ọ̀nwu nelu obe. Na amara, Jisọs ube n’afọ kpu kwa Ya okpu ogwu, ku kwa Ya ntu n’ukwu na n’aka ma kwubue kwa Ya n’obe n’ihi nmechie ayi, bu ihe netiwa obi nke onye nmechie nke nechehari. Ka ọ̀nagu n’ana kwa nti na okwu Chineke, ọ̀ nahu nime enyo nke Chineke naghota kwa otu obi ya na nmechie ya si eji nji. Nka naduwa nkpuru obi ya neme kwa ka obi ya nke tiwara etiwa nke neru kwa uju n’akwa akwa n’ihi nmechie ya, Chineke nabiakute kwa ya nso. Ihu n’anya na udo nke Chineke nabanye kwa nime obi ya nke ọ̀bara nke Jisọs Kraist sachapuworo pua na nmechie. Ọ̀na-malite ighota na Jehova ọ̀ nso ndi obi ha tiwara etiwa, Ọ̀nazọputa kwa ndi azọpiaworo nime mo ha. Abu-Ọ̀ma 34:18. Ọ̀bu onye neme ka ndi obi ha tiwara etiwa diri ndu, Ọ̀nekechi kwa ihe nju nile ha. Ọ̀zo okwu Chineke nakwa kwa: ma onye a ka M’gelegide, ọ̀buna onye ewedara n’ala nke etibu-kwa-ra mo-ya etibu, onye nama kwa jijiji n’okwum. Aisaia 66:2.

Mo nsọ na ihu n’anya nke Chineke nanogide nime obi nke emere ka odi ocha. Mbe ọ̀nele anya n’obe na n’ọ̀bara nke Jisọs n’uzo nke okwukwe, ọ̀bara nke awusiri n’ihi ibaputa ayi na nmechie ayi. Ọ̀namalite ihuta na anabaghara ya nmechie ya, nenwe kwa afọ ojuju nime obi ya na ọ̀bara nke Jisọs,

3. OBI NKE N'ECHEGHARI

Okpara nke Chineke, asachawo ya pua na nmehie ya nile. 1 Jón 1:7. Onye obula nke kwere n'aha Jisosh agagh ala n'iyi kama ogenwe ndu ebigh-ebi (Gua 1 Korint 6:10,11). Onye ayi sitere na obara Ya nwe nhaputa ayi nime Ya, bu nbaghara nke ndahie ayi nile dika akú nke amara Ya si di. Ndi Efesosh 1:7. Ubu a onwere mo ahu nime obi ya ma site ubua ga n'iru ohugh kwa uwa n'anya m'obu ihe nke uwa kama ihe nke Chineke nagusi ya agu ike, onye were ihu n'anya tiye nime obi ya. Umu anu ahu, nke bu nmehie ya apuwo kwa nime obi ya, obuna na onye iro bu setan netufu oge n'irapu ya, kama onele anya n'azu n'enwe kwa olile anya na ogachota kwa ebe ogano. N'ihhi nka agwara ayi ka ayi n'ekpe n'eché, iji we guzogide ekwensu ka owe bapu n'ebe ayi no.

ONYINYO NKE ANO

Onyinyo nka nekwu bayere onye nke Kraist nke Chotara udo zuru oke na nhaputa site na aja nke onye nwe-ayi na onye nzoputa ayi, bu Jisosh Kraist, nke esiteworo na ya kpoigide uwa n'obe n'ebe m'no, kpoigide mu onwem n'ebe uwa di. Ndi Galetia 6:14. Onahu kwa na Jisosh nwuru n'elu obe, ka ayi, ebe ayi nwuworo n'ebe nmehie di, k'ayi we di ndu n'ebe ezi omume di. 1 Pita 2:24. Onye nke Kraist bu onye akpoigidere nye uwa. Enyere ayi na iwu ka ayi naga ije site na monso, obugh imezu ochicho ojo nile nke anu aru nacho. Ndi Geletia 5:12-25. Ozó kwa agwara ayi k'ayi nabaso odido nso nke onye obula agagh ahu onye nwe-ayi anya ma onwegh ya. Ndi Hibru 12:14.

Nime obi nke onyinyo a igahu isi nkuku ulo ebe elibere Jisosh n'udó eji igwe me mbe eyipusiworo ya uwe ya. N'ebe ahu ka igahu utari na ihe nmekepa aru ozó nke ha jiri mekepa Ya aru n'iwe, n'ihhi na ahuhu nke garari adakwasi ayi dakwasiri Ya. Aisaia 53:11-12. Apiara Ya utari n'ihhi nmehie ayi nile. Eze Herod na ndi ya kwara Ya emo mbe ha piasiri Ya utari ha yibere Ya uwe uhie-uhie. Ha wetara okpu-eze nke ogwu kupube Ya n'isi n'onodu nke okpu ola-edo. Ha tiyekwara n'oba aka Ya ahihia (ámi) n'onodu nkpa n'aka Eze. Ha bukware

Akpogidekwo mu na
Kraist n'obe.
Ndi Galetia 2:20

Otua unu-onwe-unu,
nagukwanu na unu-on-
we-unu bu ndi nwuru
anwu n'ebe nmehie di,
ma na unu nadi ndu
nime Kraist Jisqs n'ebe
Chineke no.
Ndi Rom 6:11

4. NKE AKPOGIDEKOTA WORO YA NA KRAIST

ikpere n'iru Ya n'akwa Ya emo nasi "To Eze nke ndi Ju!" Ha busakwara Ya ɔnu-miri napu kwa Ya nkpa n'aka ahihia ahu ma tie Ya ihe na isi. Mbe ha kwasiri Ya emo ha we duru Ya ga ka ewe kpogide Ya n'osisi. Ɔtutu di ndi anakpɔ n'aha ndi nke Kraist, ha n'ekpe kwa ekpere n'ulo nzukɔ Chineke. Ha naga kwa n'oriri nke onye-nwe-ayi, nabu kwa abu nke Chineke, ma na nmehie ha nakpogide kwa onye nzɔputa ha n'obe nke ubo abua. Ɔbugh ndi nile nasi: Onye-nwe-ayi, onye-nwe-ayi gaba n'ala-eze Chineke, kama ndi nile neme ihe nna-ha-nke bi n'elu-igwe nachɔ. Matiu 7:21-27. Igahukwasi akpa ego nke Judas nime onyinyo ahu. Judas rara Jisɔs nye we nara oru ɔla-edo na iri, n'ihhi na ihu n'anya ego ekpuchiwo anya ya we nwude obi nke nmehie ya. Ndi agha ndi jidere Jisɔs na abali ji udɔ igwe na oriɔna na ihe nile ndi ɔzɔ. Ndi agha ahu ji kwa ɔkpukpu nke nwere akuku isi nwekwara ntupɔ na aru ya, mbe ha neche ihe ha geme na uwe ya, ka ewe mezue okwu amuma nke Chineke: Ha nekere onwe-ha uwem. Nelu ihe m'neyi naru ka ha nefe kwa n̄zà. Abu-Ɔma 22:18.

Otu ɔdi, otu onye netiti ndi agha were ube ma Ya n'akuku, ngwa ngwa ɔbara na miri we puta. Jɔn 19:33-37. Tutu oke ɔkuku kwa akwa Pita ɔnariri Jisɔs n'iru otu nwayi ma nwa mbe nta owe chegharia n'oke anya miri. Inekwuputa kwa Jisɔs n'okwu ma n'omume? ma-ɔbu, egwu ɔnatu gi ime nka? Otua ka Jisɔs kwuru: Ma onye ɔbula nke ga-ɔnarim niru madu, ya ka Mu onwem gagɔnari kwa n'iru Nnam nke bi n'elu-igwe. Matiu 10:32,33. Jisɔs kwukwa-sikwara ɔzɔ si: Ɔburu na onye ɔbula achɔ ka osom nazu, ya ju onwe ya, buli kwa obe ya n̄sokwam. Matiu 16:24. 'Onye nanaragh kwa obe ya sokwam n'azu adigh ekwesim. Matiu 10:38.

Nkume mbe ebighe-ebi,
 Kwe ka m'zoro nime gi,
 Ka miri na ɔbara,
 Nke si n'akuku I puta.
 Buru ɔgwu nmehie nkem,
 K'ɔsacha obim nk'ɔma.

Obi ɔma
Idi nma
Ikwesi ntukwasi
obi Idi nwayɔ
Imeru ihe n'oke.

Ihu n'anya
Ọnu
Udo
Ogologo ntachi-obi
Ndi Galetia 5:22,23

5. ULO NSỌ NKE CHINEKE

ONYINYO NKE ISE

N'ebe a anegosi ayi ndu nke onye nmehie nke asachara do kwa ya nsọ nke esitekwara na amara na ebere nke Chineke nke di uku zọputa ya. Ubua ọbu ezi ulo nsọ nke Chineke, ebe Chineke bu Nna nebigide. Ọkpara na mọ-nsọ dika oyinyo nke Jisọs Kraist negosi: Ọburu na madu ahum n'anya, ogedebe okwum: Nnam gahu kwa ya n'anya. Ayi gabiakute kwa ya, neme kwa ebe obibi ayi n'ebe ọnọ. Jọn 14:23. Owedawo ndi di ike pua n'ochee-eze, Weli kwa elu ndi ọnọdu ha di ala. Luk. 1:52.

Nkpuru obi ahu abuworo ulo nsọ nke Chineke di ndu. Ewepuwo nmehie. N'ọnọdu nke ọtutu umu anu, nke setan nna nke di ugha nachi, ayi nahu mọ nsọ k'onebigide nime obi ahu. N'ọnọdu nke njehie nile nke anu-aru, obi ahu adiwo ka ubi apara ogige nke anenweta kwa nkpuru, osisi nke nami nkpuru, namiputa nkpuru nke mọ, dika ihu n'anya, ọnu, udo, nweda n'ala, ogologo ntachi obi, idi nwayọ, idi nma, okwukwe, adigh-ike-n'obi, anya udo. Ya na nkpuru ọzọ nile nke di nma n'ebe Chineke nọ na n'ebe madu nọ. Ubu ọbu ezi osisi namiputa ezi nkpuru nke sikwa na alaka ezi osisi-vine ahu, Onye-nwe-ayi bu Jisọs Kraist. Ihe nzuzo nke imi nkpuru ahu bu na ọnanọgide na Jisọs Kraist, Jisọs Kraist kwa nime ya. Jọn 15:1-10. Ọnede kwa okwu Ya nime obi ya. Ebe emejuputara ya wua kwa ya miri (baptism) site na mọ-nsọ onwere ike imeri anu aru n'ihe nile nke ọnezuputa. Site n'ike nke mọ-nsọ ọnaga ije n'uzọ nke mọ. Ọdigh adi kwa ndu ọzọ site n'ihe ọnahu anya, ma-ọbu nke ọnuru na nke meturu ya, kama ọnadi ndu n'okwukwe; n'ih na okwukwe nime Jisọs Kraist bu nmeri nke nmeri uwa nile. Ọnadi kwa ndu na olile anya, ana a kwa ya ume site na olile anya nke nbiaghachi ngwa ngwa nke onye-nwe-ayi bu Jisọs Kraist. Ọnadi ndu nime ihu n'anya nke Chineke nke nadigide nime ya mpe dum.

“Ngozi nadiri ndi di ọcha n'obi n'ih na ndi ahu geketa uwa. Matiu 5:8. David, nagugh iba uba ya nile, na nmeri ya nile n'ebe ndi iro ya nọ, nagugh obru nke obru Goliat bu

onye di ebube nile anya, na ndi ọzọ nile, nwekwara otu ihe nke di ya óke nkpa na ndu ya, nke ọmara na ya aghagh ime ma ọburu na ọchorọ ihu Chineke. Ọkwara akwa site na ala ala obi ya: Kerem obi di ọcha, Chineke. Me kwa ka mọ nke neguzosike di ọhu nimem. Abu-Oma 51:10. Ọdigh madu ọbula puru isacha obi nke aka ya ma-ọbu ikpu obi na isacha ya ka ọdi ọcha, site n'ọlu nke aka ya. Ọgabia-kute Chineke n'obi di ọcha nk'ezì nchehari na nkwuputa nmehie na irapu nmehie ya nile dika Eze bu Devid mere, dika nwa nmefu rapuru igwe ézì ma lakuru nna ya we si ya n'obi di ume-ala: "Nna, emehiewom n'ebe Chineke nọ na n'ebe gi onwi gi nọ." Chineke di na njikere ịbaghara onye nmehie ọbula nke ji obi nke nchehari zuru oke bia-kute Ya, n'ihì na ọbu Chineke kwere nkwa si: "Obi ọhu ka M'getiye nime unu, mọ ọhu ka M'getiye kwa nime unu. Agamewepu obi nke nkume ahu na anu aru unu, mọm ka M'getiye kwa nime unu me kwa ka unu baso ukpurum nile. Nka bu ọbuba ndu ọhu nke Chineke mere we kpuchie na ọbara Ọkpara Ya bu Jisọs Kraist.

Nime onyinyo nka ayi gahu Mọ-ozì nke Jehova nama ulo-ikwu-ya buruburu ndi natu egwu Ya. O we ọputa ha. Abu-Oma 34:7; 91:11; Daniel 6:22; Matiu 2:13; 18:10; Ọlu-ndi-ozì 5:19; 12:7-10. Anahu kwa onye iro nime onyinyo a ebe ọneguzo nso nkpuru obi, neche kwa nwa oge nke ageji nye ya efe ka ọba n'ebe obibi ya mbe ochie. Nwenu anya udo, nechenu nche. Onye ahu nke nekuru unu ga ikpe, bu ekw-ensu, dika Ọdum na ọ uja, ọnejeghari, nachọ onye ọgelomi. 1 Pita 5:8. Guzogidenu onye iro ọgaba ọbu kwa n'ebe unu nọ. James 4:7.

ONYINYO NKE ISI

Nka bu onyinyo di iru-uju nke onye nala-azu. Otu anya ya amalitewo ikpuchi ekpuchi, nke negosi na ọmalitewo inwe mọ juru oyi, ọnararu ura n'ije nke Kraist ya nadi kwa iche n'uzọ ọbula. Anya nke ọzọ ji kwa ihere natughari onwe ya, na ọbalisike ya na uwa ime enyi. Ihè nke di nime obi ya nada ada ma obi ya negosi kwa na njikere iso Kraist hukọ ahuhu nke di nobi ya adawo-ada nenwegh ike iguzo kwa eguzo

6. OBI NKE ANAWORO NKE NKEWA DI KWA
NIME YA

ozọ. Ọnọ n'etiti ọnwunwa nke ọnewere kwa nwayọ nekweyere kama iguzogide ya. Ọnaña kwa onye ọnwunwa nti kama iña Chineke nti. Ọbu ezie ma elegh anya ọgaburi onye-ọgachochi, were aha okpukpe Chineke yikwasi dika uwe nelu ndu nke uwa ya, ma nime obi ya ọpuwo n'ebe Chineke ọ, otufuwo ihu n'anya nke mbu n'ebe Chineke ọ, kpakpando nke di nime obi ya, echiche obi ya nanyu kwa anyu, obe ahu aburuwokwara ya ibu arọ. Ọmalitere ima jijiji n'okwukwe ya, omechiri ya na Chineke ikparita uka n'ekpere. Onwekwagh nledo anya ma ka ọnọdu nke obi ya, ọneyekwara onye ọnwunwa ahu ohere izochi onwe ya nime obi ya.

Mọ nke nnunu nganga amalitewo ichọ uzọ ibata. Ọma-litewo nganga ya, elegh anya ochezọwori na ọbu nani amara ka eji zọputa ya ri, me kwa ya ka ọburu onye Kraist. Ọnuñu manya nakutu kwa aka n'ọnu-uzọ k'ọbata. Mbe ufodu ọdi onye nanwa ya ka ọñutu ọbula otu iko manya ma-ọbu nagwa ya na manya biee (beer) nke nesigh ike di nma. Ọdigh aghọta na iñutu nke nta ma ọbu biee nke nesigh ike di ka nwa miri nta nke neduba na miri uku nke ọnuñu manya. M'ọbu na nwayi nemere di ya manya biee ya na ndi enyi ya nagọpu onwe-ya na ọbugh ya onwe ya nañu manya ahu, ma ọneduba kwa ndi ọzọ n'iñu manya nekweye kwa ka mọ nke ọnuñu manya narafu ya. Ikwa-iko nke ndi bu ndi nwere nwunye na nke ndi nenwegh nanwa kwa ya bu onye nke Kraist n'uzọ nmeghari nile nke ọku ala-mọ. Mbe ufodu ọnamalite iñuri ọnu n'ebe okwu nere ure di na okwu nabagh n'ihe, ọmalitewo inwe nkparita ọjọ, neso kwa nime ihe nlere anya nile nke nmehie di nime ya, ya na ite-égwú. Mbe ufodu ọgabu na madu gwara ya na egwú nke onye Kraist m'ọbu uzọ nke ite-égwú onye Kraist di nma n'ebe nwoke na nwayi netekọta égwú, ọzọ na ọbu ihe jọrọ njọ ite-égwú n'uzọ nke ndi n'ekpere arusi. Ọdigh aghọta na ebe ọbula na ebe nile anete-égwú namuputa ihe nile nke ruru aru, ọzọ na egwu nke onye Kraist kasi njọ nime ha abua. Nke ana-kpọ uzọ nke onye Kraist ji añu anwuru di njọ dika uzọ nke onye ochie ahu nekpere arusi ji añu, n'ihia na ha nañu kwa naga n'iru nañu kwa, kwa-ehihie na abali. Ọdigh mbe ọbula Jisọs ñuru anwuru, ndi nke Ya adigh añu kwa anwuru.

Onye iro nagwa kwa ya na nmehie nganga abugh nmehie. Imehie nani otu ubo, ime ihe ruru aru nani otu ubo a abugh ihe ozo, nka bu ihe onye onwunwa nagwa ya tutu mo ahu nke nabagh n'ihe nke juputara n'ihe ruru aru enweta ohere nime obi ahu nke asachaworori nke obiaghachikwara na ya ozo.

Onye nke inahu n'onyinyo a nke ji mma nama n'obi nekwu bayere ndi n'akwa emo na ndi nekwugide ibu-onye nke Kraist ma-obo omuma-Chineke ndi newere okwu ugha nke nkwugide ha naku n'obi madu. Odigh anagide ikwa-emo na ichi ochi nzuzu nke madu, nke ka, nke sitere n'aka ndi eyi ya. Okwu ndia nile naduwa obi ya ebe obu na ihu n'anya nke Chineke ajuwo oyi nime ya, omalitewo kwa itu-egwu madu kama nke Chineke, ma site n'ih i itu-egwu ihe madu geche m'obo madu gekwu, owe buru oru nke madu buru onye nala azu na ndu ya.

Iwe na onuma nabia na mbe nkpabu na nmekpa aru nacho ka ha nachi obi ahu. Inu iyi na idu-ikwu nemebi kwa ire ya nke onejiri na mbu eto Chineke n'ekpekpara Chineke. Oburu na ekwensu nwere ike inweta nwa oghere nta, nwa onu-uzo nta, agwo nke anya-uku gabata kwa me nwa uzo nta ahu ka odi uku ka ndi ozo we bata.

Obo ihe dikariri nfe ikwe ka ihu n'anya nke ego bata n'obi madu ma-obugh na ayi leziri anya na ndum odu nke Onye-nwe-ayi bu Jiso onye siri: Nechenu nche, nekpe-kwa-nu ekpere, ka unu we ghara iba n'onwunwa: Matiu 26:41. Ya mere, onye neche na oneguzo, ya lezi anya ka oghara ida. 1 Ndi Korint 10:12. Yikwasinu ihe agha nile nke Chineke, ka unu we pu iguzogide ihe nile ekwensu nezu-puta. Ndi Efeso 6:11-14.

ONYINYO NKE ASA

Onyinyo nka negosi m'obi nekpu ghe onodu obi ndagha-chi azu nke madu, bu obi nke emeworo otu mbe ka ihe nwue nime ya, nke detuwokwara onyinye nke elu-igwe ire, so kwa

7. OBI NKE NKUME MA-ŌBU NKE NDAGHACHI AZU

keta mọ-nsọ, ọdaghachiwo azu. Ọnegosi kwa ọnọdu nke madu onye ọkadigh mbe ọbula ocheghariri m'ọbu owere onwe ya nye Chineke, na**bayegh** ezi okwu nke Ozi-oma, nke akpọkwara “Ozi Ọma”, nke ekpughere ma che n'iru ya. Omere ka obi ya sie ike ka nkume owe nọgide na nmehie.

Jisọs onwe ya kọwara ọnọdu obi nke onye nadaghachi azu mbe Ọsiri: “Mbe mọ nke di ọcha puru nime madu onye ahu naga ije n'ala kpọrọ nku nachọ kwa ebe n**ab**a, ma onwegh nke ọchọtara, ọsi. M'galaghachi n'ulom nke M'siri na ya puta; ma mbe ọnabia we hu na azachasiwo ya dozie ya nke ọma. Mbe ahu ọga chiri mọ ibe ya asa nke jọkariri ya onwe ya njọ tiyere onwe ya; ha ewe ba biri n'ebe ahu: Ọnọdu ikpeazu nke madu ahu bia jọkari nke mbu. Luk. 11:24-27. Okwu nke ezi ilu ahu adakwasiwo ya. Ọbu nkita nke la-ghachiri azu n'ihe ọ**bor**ọ, buru kwa nne-ezi nke chighariri ọzọ n'ituru n'apiti mbe ọsachasiri onwe-ya. 2 Pita 2:22.

Akwukwọ nsọ ndia nakowaziri ayi ọnọdu nke obi madu. Nmeghie na aghughọ ya nile abiawo nọdu nachi kwa obi ahu. Ọbuna iru ya negosiputa kwa onwe ya otu ọdida nke obi ya ra. Mọ nsọ narapu kwa obi ahu n'ihia na mọ Nsọ na nmehie adigh ebikọta n'otu ebe. Ihè na ọchichiri enwegh nmekọta ọbula. Obi ahu agagh abu ulo nsọ nke Chineke buru kwa ọbà nke ekwensu. Mọ-ozii. Okwu nke Chineke, gewere iru-uju pua, nele kwa anya n'azu nenwe olile anya na nwoke ahu ma-ọbu nwayi ahu gecheghari dika nwa nmefu cheghariri. Ochetara onwe ya mbe ọnọ netiti igwe ezi nachọ kwa iri ububọ nri nke ezi mbe orichaworo, ma na ọdigh onye nyere ya. O we cheta ndaghachi-azu ya, ntufu nke ọnọdu ya ochegharia si: Agam ebili jekuru nnam agam asi kwa ya “Emehiewom n'ebe Chineke nọ na n'ebe inọ ekwesigh kwam ka akpọm nwa gi ọzọ. N'ihia ezi ncheghari nke obi ya na iru-uju nke nmehie ya nile, nna ya **bagh**ara ya we kpobata ya bukwaru ya nwa ehi ázùrù àzù.

Ma na ihe àtù nka nime ihe osise a, ọdigh ihe-ngosi nke ezi ncheghari, ọdigh ilaghachikuru Chineke azu ahuru, ọchọgh n**bagh**ara nmehie n'ukwu Jisọs. Akọ-na-uche ya di kwa ka

ejiri igwe-ọku da me ka odere du. Onwere nti inu ihe ma onwegh ike inu aririọ nke olu Chineke ọzọ. Onwere anya ihu uzọ ma ọhugh olulu nke nenwegh usọtu nke ọgaje idaba na nwa mbe nta. Onwegh kwa iru ihere ọzọ ime nmehie n'ebe ọra madu nọ. Setan abiawo kwa ichi eze nime obi ya, ọnanọdu kwa n'oché eze ya nime obi ahu. Mbe ufodu ọnafuli onwe ya elu neweputa onwe ya egosi n'elu aru dika ihe bu ezi madu, oyiri ili etere nzu nke negosi onwe ha dika ihe ọma na ihè, ma nime ha juputara n'okpukpu nke ndi nwuru anwu na adigh ọcha nile. Matiu 23:27. Nna nke ugha nile ewerewo ọnọdu nke mọ nke ezi okwu. Anu ọbula, nmehie ọbula nwere mọ nedu ya na mọ nke nadigh ọcha neyere ya aka ichi obi ahu. Ọbu ezie na ọgachọ ibanari umu nme-kpa aru ma onwegh ike ebe omeworo onwe ya oru nye ha dum. Ọnahuta kwa ezi okwu nke Chineke mere ka ọputa ihè site n'aka onye ozi bu Pita, na ndi nile rapuru iwu Moses nwuru nenwegh ebere site n'ọnu ndi ama abua ma-ọbu atọ, ma ahuhu ahu jọkariri njọ ra aña, bu nke agagu na onye ahu kwesiri ka enye ya, ka unu chere, bu onye nke zọworo Ọkpara Chineke ukwu, onye guwokwara ọbara nke ọbuba ndu ahu, bu nke eji do ya nsọ n'ihe emeruru emeru, onye mewokwara Mọ nke amara ihe ihere. Ndi Hibru 10:29-31; 2 Pita 2:1-14.

Ndi m'huru n'anya, ọgabu na onyinyo nka na ọnọdu nke obi gi dakotara n'otu, tikue Chineke site n'ala-ala nke obi gi. O nọ na njikere izọputa gi, ibaghara gi nmehie gi nile m'ọburu na iji obi zuru oke nke di ọcha chegharia. Ya na ndi agha Ya geke kwa onye-iro abu tupu ya n'obi gi ma-ọburu na ijikere ikwere Ya ka ome nka. Bia dika onye ekpe-nta nke biakutere Jisus tie nkpu: Ọburu na I nachọ I puru ime ka m'di ọcha. O we nwe ọmiko, setipu aka Ya, metu ya, si ya, Anamachọ; ka eme ka idi ọcha. Mak 1:40-43 Ọburu na imesie obi gi ike n'ihu ọchichiri n'anya kari ihè, olile anya m'ọbu inye aka adirigh gi, n'ihí na inarọrọ ọnwu n'ọnọdu ndu; ọchichiri n'ọnọdu ihè.

8. ỌGWUGWU NKE ONYE NMEHIE

ONYINYO NKE ASATŌ

N'ebe a ayi gahu onye-nmehie nke ndaghachi-azu na nke emegh-ihe n'oge ya ka ɔnabiaru ɔnwu nso, aru ya jupu-tara na ihe n̄bu, obi ya juputakwara n'egwu nke ɔnwu. ɔnwu (nwa-ngaghara ɔkpukpu) abiao n'oge m̄be anelegh anya ya na m̄be achɔgh ya n'iru n̄baru na itu ujo nke nbiljo ya. Aghughjo utjo nke nmehie agabigawo, idi-egwu nputa ihè na idi elu na ugwo ɔlu di ujo nke nmehie ka ɔgezute. Ihe n̄bu nke ɔku ala-mjo nejidese onye ha jidere aka ike. Ncheta nke ɔku ala mjo nejidese kwa obi ya nke egwu juputara nime ya aka ike. ɔbu ezie na ɔgachjo ikpe ekpere, ɔnachjputa kwa na ya enwegh ike ibiaru nso na inwekjo nkparita ya na Chineke. Okwu efu nile nke nkasi obi nke ndi eyi ya nke uwa nka nagwa ya enwegh ike iyere ya aka, àkù nile nke ositere n'ihu n'anya ego kpakjo agagh azjputa obi ya ime ya ka ɔdiri ya nfe bu ihe n̄bu ya ma-ɔbu ime ka ndu ya ditu ogologo. ɔgachjputa na ɔbu ihe nadigh nfe bu idi ndu dika Chineke si chjo n'ihì na ekwensu enyetugh ya ohere ime otu ahu.

Ihe nile nke ɔhuru n'anya ma nke ɔdiri ndu nime ha nime uwa nka nadi ka ha nakwa ya emo, ɔbuna onye ɔzuzu aturu nke ugha ya nke uwa nka enwegh ike iyere ya aka. M̄be ahu ka ɔgaghjo na ɔbu ihe di ujo isi n'ebe Chineke di ndu njo puta. Onenwe olile anya na ya na Chineke gadi na nma n'ihe ndina nke ɔnwu ya ma na ubu a ɔhutawo na ya emegh ngwa. Nnu kwuru nnu madu n'anwu na nberede nenwegh ohere iji chjo Chineke n'ihe ndina nke ɔnwu ha. Ya mere ɔnagwa ayi ka ayi chjo Chineke m̄be anachjo Ya. Kama inu okwu ɔnu nke nkasi obi nke Chineke, Onye nmehie nka nanwu anwu, onye juworo amara na ihu n'anya nke Chineke n'oge m̄be ɔdi ndu, nanu olu nke onye ikpe ya k'ɔnasi: Puanu n'irum, ndi anabu ɔnu, ga n'oku ebigh-ebi ahu nke edoziworo nye ekwensu na ndi mjo-ozì ya. Matiu 25:41. Dika ɔbu kwa ihe edebeworo madu ka ha nwua anwu nani otu ubo, ma m̄be nka gasiri ikpe eso ya; Ndi Hibru 9:27.

ONYINYO NKE ITEGHETE

Onyinyo nka negosi obi nke ezi onye Kraist nke nanagide nemeri ɔnwunwa na aku-uta na ihe nzuputa nke anu aru na onye iro. Ananwa ya n'uzo ɔbula ma ɔneguzogide rue ɔgwugwu ihe nile. ɔkariri onye nmeri ma-ɔbu ɔbu onye nmeri uku site na Jisɔs Kraist, ɔbugh kwa nani na ɔmalitewo iba ɔsɔ nke Kraist, kama ɔnabacha ya, nelegide Jisɔs anya, bu onye ndu na onye nmezu nke okwukwe ayi. Ndi Hibru 12:1,2.

Setan, ya na igwe ndi agha ya, naba obi nke kwere ekwe buruburu nele ma agenye ha ohere, ma ngali ha bu n'efu. Npako, ihu n'anya nke ego, mo nke ihe ruru aru naku aka n'uzo. N'ɔnɔdu nke nkita na agu, ayi nahu "Nkpi na inyi-nya" n'ihia na ɔtutu mbe nmehie nenwogha onwe ya n'ɔtutu uzo m'ɔbu n'ɔtutu aha. Ma ezi onye nke Kraist nke no na nche n'ahuta nmehie n'uzo ɔbula ojiri bia ma ɔbula di mbe oji okwu Chineke bia, m'obu dika mo-ozu nke ihu, n'ihia na okwu nke Chineke na mo nke ezi okwu nke di nime ya, neduba ya n'ezu-okwu nile neye kwara ya aka ibanari ihe ɔjo ma me ihe ɔma. Wezuga umu anu na mo nke nedu ha, igahu otu madu nke no n'iru ya nete kwa egwu, nanwa onye nke Kraist a site n'ihia utu nke uwa nka bu manya naba n'anya ya na ite-egwu. Ma ihe ndia nile adigh emetu ezi onye Kraist nka edoro nsu, onye nwuoro na nmehie ma n'uwa. Kama ihe ndia nakporu ya nso n'ebe Chineke no. Madu nke ɔzo ahu neche ya ihe egwu n'iru. Okwu iro dum, okwu azu, ikwa emo na iyi egwu nile sitere n'aka ndi nekwegh ekwe ma ɔtutu ubu ka ndi nke nakpo onwe ha nke Kraist n'aha neme kwa ihe ndia dum. Ma ɔnakasi onwe ya obi site n'okwu nke Jisɔs, onye siri: Ngosi nadiri unu mbe ɔbula ha nata unu uta, nesobu kwa unu, nekwu kwa ajo ihe nile di iche iche megide unu n'okwu ugha, n'ihim. Nuria-nu ɔnu, ka obi to kwa unu utu nke uku: n'ihia ugwu ɔlu unu di uku n'elu igwe. Matiu 5:11,12.

Nmehie, anu aru, nke bu ONWE na onye-iro nabalisike idopu onye nke Kraist pua n'ihu n'anya nke Chineke. Ma site n'oke

ọ́nụ na inwe ntukwasi obi ka ọ́gewere ezi nkwuwa okwu si: “Ọ́nye gekewapu ayi n’ihu n’anya nke Kraist? ọ́bu nkpa, ma-ọ́bu oke nkpa ma-ọ́bu nsọ́, ma-ọ́bu oke unwu, ma-ọ́bu iba ọ́tọ́, ma-ọ́bu ize ndu, ma-ọ́bu mma-agma? É-è, kama n’ihe ndia nile ayi nemeribiga oke site n’aka onye ahu nke huru ayi n’anya.” Ndi Rom. 8:35-39. Ebe oyi-kwasiworo ihe agha nile nke Chineke ọ́neguzogide onye-iro n’ubochi ya site n’ike mọ́-nsọ́ owe merie ọ́nwunwa na anu-aru. Ọ́ghọtawo na Kraist, onye bi nime obi ya, kariri onye-iro na ndi agha ya dum, n’ihi na onye ahu bi nime ayi kariri onye ahu nke bi nime uwa uku, bu onye iro ahu. Jisọ́s emeriworo onye-iro, nmehie na ọ́nwu, masite kwa na Ya ka ayi nwe nmeri ma nwe kwa ike merie nara okpu-eze nke otuto.

KPAKPANDO nke akọ́-na-uche ya nenwu ọ́cha dika ehie. Obi ya juputara n’okwukwe na Mọ́-Nsọ́. Mọ́-ozí nke Chineke nke di n’elu nechetakwara ya nkwa nke ekwere ndi bu ndi nmeri emerí nanagide kwa rue ogwugwu ihe nile. Nkpuge 2:7,11,17,26; 3:5,13,21.

AKPA EGO AHU NKE GHERE Ọ́NU negosi na ọ́bugh nani obi ya, kama ego ya kwa ka edoro nsọ́ nye Chineke. Kama iwere ihe n’nweta ya nke uwa nka netufu n’ihe efu na n’uzọ́ nmehie, ọ́neyere ndi ọ́beye aka, nenyé otu uzọ́ n’uzọ́-iri na onyinye-amara nime ihe nile onwere, neme ihe ọ́bula ka esite na ya nye Chineke otuto.

OBE ACHICHA NA AZU negosi na ọ́nadi ndu di ọ́cha nebi kwa ezi obi. Ọ́digh emeru onwe ya site n’iñu ihe ọ́nụñu naba n’anya, site n’iri ọ́bara, anu nwuru-anwu n’onwe-ya ma-ọ́bu nke anyaburu anyabu. Ọ́digh añu anwuru n’ihi na ọ́necheta na ọ́gedo onwe ya nsọ́ na ọ́cha dika ulo nsọ́ nke Chineke. Obi ya onwe ya abuworo ulo ikpere Chineke, ma ọ́naga ulo nzukọ́ nke Chineke na nrube isi na n’uzọ́ kwesiri ekwesi nelegh elu-igwe anya n’iru ma miri ọ́nezo ma-ọ́bu na ozogh. Ọ́huru ikpe ekpere n’anya m’ọ́bu n’ulo Chineke ma’obu na ezi-na-ulo ma-ọ́bu nime ulo nke aka ya. N’ihi na ọ́matara na ewezuga ekpere na onye nke Kraist apugh idi ndu, dika azu apugh idi ndu ma ewezuga miri.

AKWUKWO NKE ASAGHERE ASAGHE ziputara na Bible bu akwukwọ nke emeghere nye ya, ọnagu namu kwa ubọchi n'ọrụ, nachọta amam-ihe, ike, ndu na ihè, e, àkù nke apugh ikọwa nime ya. Ọbu oriọna nye ukwu ya, mma-agma nke gerneriri ya onye-iro, achicha nke eji azu obi kw'ubochi na miri nke neme ka akpiri ghara, ikpọ ya nku. Ọneji okwu Chineke asa aru mbe dum newekwara ya dika enyo nke obi ya ebe ọnahu onwe ya ka osi di.

Ọnahu ibu obe n'anya, nke nechetara ya na akpogide-kotawo ya na Kraist n'obe ma bilie kwa nwe ndu ọhu ma n'ihì nka nachọsi ike ihe nke di nelu, ihe ebigh-ebi, ihe ana-hugh anya. Ọnọ na njikere izute Chineke, di kwa ka osisi akuworo n'akuku iyi nke nami nkpuru ya na mbe ya, dika ezi alaka ahu nke nami nkpuru nke uku. Ezi ihu n'anya nke Chineke ejuputawo obi ya ọtugh kwa egwu nke ọnwu. Abu-Oma 1:1-3; Jọn 15:1-14; Jọn 4:18-21

ONYINYO NKE IRI

Jisus siri, "Mu onwem bu nбилite n'ọnwu na ndu : onye nekwere na Mu, ọbuna ma asi na ọnwuru anwu ọgadi ndu ọzọ." Jọn 11:25,26. Nezie, nezie, asim unu onye nanu okwum, nke nekwere kwa onye ziterem, onwere ndu ebigh-ebi, ọbiagh kwa nikpe, kama ositewo n'ọnwu ba na ndu, Jọn 5:24. Ọnwu enwegh kwa egwu ma-ọbu nmekpa aru n'ebe onye Kraist nọ. Ọnwu ole ebe nmeri gi di? Ọnwu ole ebe ihe ọbuba gi di? Eloro ọnwu rue nmeri. Ma ekele diri Chineke, onye nenyeye ayi nmeri site n'aka onye nwe ayi Jisus Kraist. 1 Ndi Korint 15:54-57.

Onye ọbula nke diri Chineke ndu adigh atu egwu nke ọnwu. Mbe oge nke ọgeji rapu uwa nka ruru, ọ neji ọrụ la n'ulo ọma ya nke di ebigh ebi. Onye ozi bu Pọl siri: Ma anọm n'ebe di nkpa n'etiti ihe abua ndia, ebe agu ila na inọ n'ebe Kraist nọ nagum; n'ihì na ọkachasi nma nke uku: Ndi Filipai 1:23. Onye nke Kraist naalisike ihu iru Jisus onye nwuru n'ihì ya n'elu obe ma we ọaputa ya site n'ọbara nke ọwusiri. Mọ Nsọ nechetakwara ya okwu nke Jisus kwuru si: ka unu

10. OTUTO NKE ILA ULO AHU

ghara isobu onwe unu, kwerenu na Chineke kwerekwanu na Mu. Nime ulo Nnam otutu ebe obibi di agajem ibia ozọ. M'ganara kwa unu nye onwem: ka unu-onwe-unu we nọ kwa ebe Mu onwem nọ. Jọn 14:1-14. Ihe anya nahugh, nke nti nanugh kwa, Nke nabagh kwa n'obi madu, ka ha ra, bu ihe Chineke doziri ndi huru Ya n'anya. 1 Ndi Korint 2:9. Onwegh okwu obula nke di nime uwa nka nke ruru igosi m'obu ikowa otuto nke onodu elu-igwe nke akwadebere ndi nile ndi nke nwe nmeri n'ebe a n'elu uwa nka ma kwere na Jisus Kraist.

Nime onyinyo nke iri a anechetara ayi ihe bayere olila nke ezi onye Kraist. Kama itu-egwu nwa ngaghara-okpukpu (bu onwu) onahu mo-ozu nke Chineke, k'onechere inara mo nke ikpe namagh n'aka Chineke. Emewo kwa ka mo ya na obi ya di nfe n'ebe ibu arọ nke anu aru nka puru imebi emebi di ma namali elu n'obi nke onye ahu nkpuru obi ya huworo n'anya. Onye obu site na ya ka odiworo ndu ma nwu kwa anwu n'ebe uwa di. Anechere inara ya nke oma n'iru Chineke ebe okwu nke Onye-nwe-ya na Eze ya gasi ya. "I mere nke oma, ezi oru nke kwesiri ka atukwasi ya obi, ba n'onu nke onye nwe gi." Matiu 25:21. Setan enwe-kwagh ike n'ebe onọ ozọ n'ihia na ihe di oke onu ahia n'anya Onye-nwe-ayi ka onwu nke diri ndi ebere Ya bu. Abu-Oma 116:15. M'we nu olu ka onesi n'elu-igwe da si. De akwukwo. Ngozi nadiri ndi nwuru anwu bu ndi ganwu anwu nime Onye-nwe-ayi site na ubua: e, ka mo-nsọ nekwu, ka ha we si na ndobu nile ha dọburu onwe ha n'olu zuru ike; n'ihia na olu nile ha geso ha ga. Nkpughe 14:13.

NDUM ODU IKPE - AZU

Ndi m'huru n'anya nke nagu kwa akwukwo a, ka Chineke yere unu aka ka unu nwe ike were obi unu dum nye Jisus, n'ihia na O siri, "Nwam nwoke, nwam nwayi, nyem obi gi." (Ilu 23:26). O genye gi obi di ocha tiye kwa mo nke di nma nime gi. Ekwela ka obi nke aghugho gi dufue gi site n'iso ihe ojo nke onachọ, n'ihia na onye natukwasi obi n'obi nke aka ya, onye ahu bu onye nzuzu: Ilu 28:26. Ma onye neje

ije n'amam ihe, onye ahu ka ageme ka owepuga onwe ya. Rapu uzọ njo ma baso ezi omume n'ihl na ugwo ọlu nke nmehie bu onwu, ma onyinye amara nke Chineke bu ndu ebigh-ebi nime Kraist Jisọs onye-nwe-ayi. Ndi Rom 6:23.

Gi onwe gi bu onye nyefeworo ndu gi n'aka nke Chineke, jidesie uda nke ezi okwu ike, n'okwukwe na ezi okwu nime Kraist Jisus, n'ihl na imara onye ahu nke ikwere emekwara k'imata na ọpuru ichebe ihe nile nke inyeworo n'aka Ya rue ubochi ahu. Wulie onwe gi n'uzọ nke okwukwe di nso, kpe ekpere nime Mọ-Nsọ, do onwe unu n'okpuru ihu n'anya nke Chineke, nele anya Jisọs Onye bu Uzọ, na Ezi-okwu na Ndu. Onye ndu na onye nmezu nke okwukwe ayi, onye gambia ngwa iwere ndi nke Ya – “bu Eze nke ndi eze na onye Nwe ndi nwe madu.

“Ma onye ahu nke puru iche unu nche ka unu ghara isu ngongọ, na iguzo unu n'iru ebube Ya nādigh ita uta n'oke obi utọ, onye nani Ya bu Chineke, buru kwa onye-nzọputa-ayi, ka ha site n'aka Jisọs Kraist, bu onye-nwe-ayi diri Ya, bu otuto na idi-uku na ike na ichi-isi, mbe oge a nile akerugh, ubua kwa, we ru kwa mbe nile ebigh-ebi. Amen.” Jud 24,25.

“Ala di mara nma kari ihè,
Okwukwe k’ayi ji hu ya anya;
Nna-ayi, Chineke nēchere na ya
K’ojikere ayi ebe-obibi.

Ayi gabu abu nke di ngozi,
N’ala ọm’ahu nke Chineke;
Ọgagh-ewuta kwa ayi n’obi,
Ayi agagh-achọ kwa izu-ike.

CHORUS:-

M’emesia ..... m’emesia .....
Ayi gezukọ n’ala ọma ahu .....
M’emesia ..... m’emesia .....
Ayi gezukọ n’ala ọma ahu.”

Copyright ANGP

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coracao do Homem" é obtido em mais de 538 linguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (Africa, Asia, America do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuftamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)